

Warszawa, 1 lipca 2013 r.

Szanowny Pan

Bronisław KOMOROWSKI

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Prezydencie !

Ogólnopolskie organizacje gmin odrzucają nowelizację ustawy o systemie oświaty, uchwalonej przez Sejm w dniu 13 czerwca br., wbrew negatywnej opinii Strony Samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Uważamy, że jest ona niezgodna z konstytucyjnymi zasadami:

- samodzielności gmin w wykonywaniu zadań własnych (rozwinętej w ratyfikowanej przez Polskę Europejskiej Karcie Samorządu Lokalnego, która została również zapisana w ustawie z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym),
- adekwatności zasilania finansowego do zakresu nałożonych zadań.

Tempo prac nad pilnym rządowym projektem ustawy spowodowało, że została ona podpisana przez Pana Prezydenta już 26 czerwca, 6 dni po rozpatrzeniu jej przez Senat. W tej sytuacji nie zdążyliśmy poinformować Pana o naszym stanowisku.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności i wiedząc, że prezydencki projekt zmian w ustawach samorządowych prowadzi do przywrócenia znaczenia podstawowych zasad samorządności terytorialnej, w tym wymienionych powyżej, prosimy Pana Prezydenta o skierowanie jej do oceny Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 191 ust. 1 Konstytucji RP. Jesteśmy gotowi podjąć współpracę z Kancelarią Prezydenta RP w sprawie przygotowania stosownego wniosku do Trybunału Konstytucyjnego.

UZASADNIENIE

1. Art. 9 ust. 1 i 7 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego formułuje je następująco:

„1. Społeczności lokalne mają prawo, w ramach narodowej polityki gospodarczej, do posiadania własnych wystarczających zasobów finansowych, którymi mogą swobodnie dysponować w ramach wykonywania swych uprawnień. (...)

7. O ile jest to możliwe, subsydia przyznane społecznościom lokalnym nie powinny być przeznaczane na finansowanie specyficznych projektów. Przyznanie subsydium nie może zagrażać podstawowej wolności społeczności lokalnej do swobodnego prowadzenia własnej polityki w zakresie przyznanych jej uprawnień.”

2. Zasady te została w Polsce zapisane w art.7 ust.3 ustawy o samorządzie gminnym:

„3. Przekazanie gminie, w drodze ustawy, nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji.”

3. Ustawa z 13 czerwca znacząco poszerza zakres zadania własnego gmin, jakim jest prowadzenie przedszkoli, przyznając na ten cel dotację celową, zamiast zapewnić adekwatny wzrost dochodów własnych lub subwencji ogólnej. Jest to całkowicie sprzeczne z powyższymi zasadami. Gminom narzucono szczegółowy sposób realizacji nowego zadania „własnego”, przyznając na to zadanie „własne” dotację celową (a więc podlegającą ścisłemu rozliczeniu i – w określonych sytuacjach – zwrotowi). W dodatku wielkość przyznanej dotacji jest poważnie niedoszacowana.

4. Jeśli rząd RP postanowił zrobić poprzez tą ustawę (rękami samorządów, po części na nasz koszt) prezent rodzicom dzieci w wieku przedszkolnym, powinno to być zadanie zlecone. Wówczas finansowanie przez dotację byłoby zgodne z zasadami, stawiłoby też gminy w korzystniejszej sytuacji, bowiem w przypadku niedoszacowania dotacji przysługiwałoby im roszczenie.

5. Przyjęta ustawa (art. 14 d ustawy nowelizowanej) dobitnie wskazuje podejście rządu do samorządów: dotacja jest przeznaczona na dofinansowanie, a nie sfinansowanie nowego zadania, podczas gdy ustawa o finansach publicznych rozróżnia dotację celową na finansowanie zadania własnego od dotacji na jego dofinansowanie (art. 128). Rząd przyznaje więc wprost, że tylko dofinansuje nowy zakres zadań. Wynika to także z przesłanego nam już po uchwaleniu ustawy projektu aktu wykonawczego.

Z wyrazami szacunku

Ryszard Grobelny
Prezes Związku Miast Polskich

Mariusz Poznański
Przewodniczący Związku Gmin Wiejskich RP

Wojciech Długoborski
Prezes Unii Miasteczek Polskich